

150 . Românești | Comuna: Românești | Județ: Iași | Punct: Valea Părului/Dealul Uricani | Anul: 2023

Anul: 2023

Cod RAN: 98747.01;

Perioade: Preistorie

Epoci: Eneolitic timpuriu

Tipuri sit: descoperire funerară

Autori: Andrei Asăndulesei, Diana Măriuca Vornicu, Andreea Țerna, Daniel Malaxa, Daniel Cioată, Camelia Pintilie, Cristian Iosub

Instituții: Univ. Al. I. Cuza Iași, Departamentul de Cercetare Interdisciplinară - Domeniul Științe, Platforma Arheoinvest, Institutul de Arheologie Iași, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, Institutul de Arheologie Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași

Nr. autorizatie: 435

Data autorizatiei: 2023-07-19

Raport de cercetare arheologică de la Românești, județ Iași Punct: Valea Părului/Dealul Uricani

Rezumat

Situl arheologic Românești – „Dealul Uricani”/ „Valea Părului” este situat în Câmpia Moldovei, în subunitatea Jijia Inferioară și Bahlui, pe o terasă de pe versantul dealului Siliștea, terasă cunoscută de localnici sub denumirea de "Dealul Uricani". Sondajele geo-magnetice au arătat că în acest loc se află rămășițele unei așezări compuse din cinci locuințe, care sunt dispuse pe o suprafață de mai puțin de 2000 m². O locuință mare, de formă rectangulară, este flancată de alte patru construcții, de dimensiuni și forme diferite, în partea vestică și sudică. Toate clădirile au aceeași orientare: VSV-ENE. Prin șanțul de probă săpat într-una dintre clădiri, am intenționat să evaluăm starea de conservare a așezării și să stabilim stadiul chrono-tipologic al culturii Cucuteni la care aceasta a aparținut. Aceste cercetări recente din Românești – Dealul Uricani schimbă înțelegerea noastră despre modul și spațiul în care a avut loc apariția culturii Cucuteni, întrucât acest sit s-a dovedit a fi singura așezare Cucuteni A1 cunoscută în Câmpia Moldovei.

Raport

Situl arheologic de la Românești – „Dealul Uricani” (denumit în Repertoriul Arheologic al Județului Iași (RAJI) Românești - „Valea Părului”[1]) aparține, din punct de vedere teritorial – administrativ, satului Românești, comuna Românești din județul Iași. Din punct de vedere geografic, locația este amplasată în Câmpia Moldovei, sub-unitatea Câmpia Jijiei Inferioare și a Bahluiului, pe un monticul de pe panta Dealului Siliștea, monticul denumit de localnici „Dealul Uricani” (Fig. 1). La nord de sit curge un mic curs de apă temporar care se varsă în pârâul Hoisești, pârâu al cărui curs actual se găsește la cca 300 m est de punctul „Dealul Uricani”. Situl a fost descoperit în anul 1983 de către arheologul V. Chirica care consemna că în această locație, pe care o nominalizează ca „Valea Părului”, se află o „așezare Cucuteni A, suprapusă de sporadice locuiri Noua, din sec. IV și XVII-XVIII. Așezarea este parțial distrusă de lucrările agricole”[2]. Diagnosticul realizat în anul 2023 a avut următoarele obiective: 1) Estimarea suprafeței sitului prin perieghetă și scanare magnetometrică; 2) Evaluarea stării de conservare a așezării preistorice aparținând culturii Cucuteni; 3) Clarificarea stratigrafiei sitului prin realizarea unei secțiuni arheologice; 4) Prelevarea de probe, din condiții stratigrafice și contextuale certe, pentru datarea absolută a așezării eneolitice; 5) Încadrarea într-o etapă a fazei A a culturii Cucuteni a sitului, pe baza tipologiei formelor și a decorului vaselor ceramice descoperite în timpul realizării secțiunii arheologice. Prima etapă a cercetării a constituit-o investigarea perieghetică a sitului prin care am constatat faptul că pe o suprafață de teren de mai puțin de jumătate de hectar se găsesc, comasate în câteva aglomerări consistente de la suprafața solului, urmele unor

structuri de locuire din lut, incendiate. O a doua etapă a reprezentat-o scanarea geo-magnetică a sitului, scanare realizată cu un magnetometru Sensys cu cinci senzori de către A. Asăndulesei și V. Cioată. A fost prospectată o suprafață de 2.6 ha. În urma acestor prospecțiuni s-a stabilit faptul că anomaliile magnetometrice ce indică prezența urmelor de locuire se concentrează doar pe o mică porțiune a suprafeței prospectate (sub 2000 m²). Aceste anomalii se prezintă sub forma unor structuri incendiate ce alcătuiesc o mică așezare. Planimetria așezării este destul de evidentă: o locuință de foarte mari dimensiuni (16x9 m), de formă rectangulară este flancată de alte patru construcții, de diferite mărimi și forme în partea de vest și sud. Toate locuințele au aceeași orientare: VSV-ENE. Pe lângă aceste anomalii au mai fost detectate și altele ce reprezintă, cel mai probabil, gropi menajere și o structură de combustie aflată în partea de sud a așezării. Având în vedere obiectivele diagnosticului am decis și cercetarea intruzivă a sitului, printr-o secțiune (SI) amplasată pe locuința aflată la sud-vest de structura centrală. Menționăm faptul că această clădire preistorică a fost una ce a avut două camere, după cum reiese din scanarea geo-magnetică dar și din cercetarea arheologică. Secțiunea arheologică a fost orientată N-S, a avut 15 m lungime și 2 lățime și a fost trasată pe peretele despărțitor și pe camera situată spre vest. În timpul săpăturii arheologice am intersectat resturile incendiate ale clădirii de locuit (Cx1). Incendiul care a pus capăt perioadei de habitație a acestei structuri a fost unul puternic, în unele locuri lutuiala fiind vitrifiată. Resturile locuinței se întind pe toată lățimea secțiunii, pe o lungime de aproximativ 7 m, conturându-se la adâncimea de 30-40 cm (în funcție de panta terenului) (Fig. 2). Prin realizarea secțiunii, am constatat că stratul superior al nivelului de distrugere al locuinței a fost dislocat deja de lucrările agricole, expunând astfel, vase ceramice din locuință. Am preferat prelevarea respectivelor vase înainte de a conserva secțiunea deoarece exista pericolul distrugerii acestor recipiente ceramice foarte friabile. Când am recoltat vasele aflate în caroul 7b, am realizat că două fragmente sunt de la un vas de tip binoclu (Fig. 2/1-2), iar un alt vas era un castron de mici dimensiuni, decorat cu motive spiralice pictate cu alb pe fondul roșu al pastei ceramice (Fig. 2/5). După ce am recoltat un fragment din vasul binoclu, am descoperit că sub acesta se afla un vârf de săgeată din silex, de formă triunghiulară, lucrat bifacial (Fig. 2/3); sub acesta se aflau alte două vârfuri din silex, de asemenea de formă triunghiulară, lucrate bifacial (Fig. 2/4). Toate cele trei piese din silex aveau aceeași orientare, ceea ce înseamnă că se aflau împreună, probabil într-o tolbă sau prinse într-un mănunchi, pe peretele ce despărțea cele două încăperi ale locuinței, sub o policioară pe care erau așezate un vas de tip binoclu și castronul. La un metru nord de aceste vase (în caroul 8b), printre resturile de perete incendiat se afla o cupă de mici dimensiuni (Fig. 2/6), care era așezată cu gura în jos. În timp ce curățam peretele dărâmat al locuinței am găsit și un fragment dintr-o verigă din cupru. Deoarece scopul realizării investigației intruzive nu a fost investigarea arhitecturii construcției, am preferat ca după ce am constatat gradul de afectare a locuinței respective, să acoperim secțiunea, pentru ca, pe viitor, să putem cerceta locuința în suprafață. În timpul investigațiilor nu au fost intersectate complexe sau artefacte din alte perioade decât cea eneolitică. La nord de locuință se aflau două mici complexe (Cx2 și Cx3) formate din lutuială, fragmente ceramice și osteologice. Aceste mici aglomerări apar pe nivelul de călcare din eneolitic și din ele au fost alese oasele ce vor fi trimise spre datare absolută. Oasele descoperite în sit sunt foarte friabile. Resturile faunistice au fost analizate de arheozoolog D. Malaxa care a determinat că acestea provin de la specii domestice, în primul rând de la bovine, apoi ovine, caprine și porcine. Dintre resturile faunistice într-o stare de conservare bună se află doi molari și pe baza dentiției a fost estimată vârsta de sacrificare între 2,5-4 ani pentru o bovină și de 2 ani pentru un specimen de oaie/capra. Ambii indivizi au fost sacrificați pentru produse primare (carne), în jurul acestor vârste carnea fiind cea mai fragedă. În timpul diagnosticului arheologic am descoperit două tipuri de ceramică: - ceramică de culoare neagră, arsă reducător, foarte friabilă, cu cioburi pisate în compoziție, foarte fragmentată, decorată cu incizii specifice culturii Precucuteni, faza III. Câteodată această ceramică este neagră pe interiorul vasului dar brună pe exterior. Un singur fragment ceramic este decorat cu caneluri. Ceramica neagră mai este decorată și cu împunsături circulare. Pe unele fragmente ceramice este vizibilă și o pictură cu roșu aplicat după ardere, și încrustarea cu alb a motivelor incizate; - ceramică de culoare roșie, găsită cu precădere între resturile locuinței. Această ceramică este de asemenea friabilă, cu cioburi pisate în compoziție, nefiind, în unele cazuri, altceva, decât ceramica neagră arsă secundar. Fragmentele din acest tip de ceramică provin de la vase de mari dimensiuni (unele decorate cu barbotină), sau de la diverse alte tipuri de vase specifice culturilor Precucuteni (paharele cu gâtul înalt, castroane) și Cucuteni (vasul binoclu, castroane larg deschise). Sunt prezente și buze îngroșate care denotă o influență

venită din partea comunităților Stoicani-Aldeni. Decorarea acestui tip de ceramică s-a făcut prin două tehnici principale: adâncirea decorului în pasta ceramică (incizii și adâncituri circulare) și pictarea cu alb sau roșu a ceramicii. Ceramica pictată nu este însoțită de incizii pe același vas. Remarcăm un fragment pictat (Fig. 2/7) și un vas întregibil care redau cu pictură cu alb motivistica adâncită de pe alte vase. Pictura cu roșu se păstrează pe câteva fragmente ceramice dintre care remarcăm unul pe care au fost trasate linii cu pictură cu roșu din care au fost cruțate, alveole (fără a fi adâncite în pasta vasului: Fig. 2/8). Practic, avem de-a face cu decorul specific Precucuteni care începe să fie transpus în pictură cu alb și roșu. Având în vedere modalitățile de decorare a ceramicii, situl poate fi încadrat în etapa Cucuteni A1 sau așa numitul Proto-Cucuteni de la Izvoare[3]. Până la ora actuală așezarea de la Românești – Dealul Uricani este singura așezare din Câmpia Moldovei în care elementele decorative specifice sfârșitului culturii Precucuteni și cele specifice etapei A1 a culturii Cucuteni se întâlnesc în același complex arheologic, fiind astfel necesară, credem noi, o re-evaluare a teoriilor referitoare la apariția fenomenului cultural eneolitic numit Cucuteni-Trypillia. Cercetările din acest an nu ar fi fost posibile fără sprijinul acordat de Primăria Comunei Românești, județul Iași, prin primarul Ion Stegariu. De asemenea, dorim să mulțumim restauratorului Arina Hușleag (Complexul Muzeal Național Moldova, Iași) pentru restaurarea vaselor descoperite în această evaluare de teren.

Note

- Chirica et al., 1985, p. 348: pct. LXIII.1.A
- Ibidem.
- Vulpe, 1957.

Informații suplimentare online

[Raportul 7239 din cronica.cimec.ro](http://cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
